

“Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun Tasarısı” ile getirilen düzenlemeler

Onur Elele

1. Giriş

2008 yılında yaşanan krizin olumsuz etkilerinin henüz atlatılmamış olması ve finansal sıkıntılar yüzünden biriken borçların bir şekilde temizlenmesi ihtiyacı kamu alacaklarının yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktaydı. Bu yöndeki talepler uzunca bir süredir de kamuoyunun belleğinde canlı tutulmaktaydı.

Çalışmaları devam eden ve yakın zamanda TBMM'ye getirilecek olan “Bazı Alacakların Yapılandırılmasına İlişkin Kanun Tasarısı”nın ana hatları 15 Kasım 2010 tarihinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan tarafından açıklanmıştır. Açıklama henüz taslak aşamasındaki düzenlemenin ana hatlarını içermektedir. Yine de yapılan açıklamanın önceki düzenlemelere oranla daha kapsamlı olması iş dünyasının bu konudaki beklentilerini de önemli ölçüde karşılamıştır.

Yapılacak olan düzenleme ile kesinleşmiş alacaklar yeniden yapılandırılmakta, ihtilafı alacakların ihtilafına son verilerek tahsilatının hızlandırılması amaçlanmakta, kanundan önce başlamış inceleme ve tarhiyat işlemlerinin tamamlanması sonucunda tarh edilecek vergilerin de kanundan yararlandırılması sağlanmakta, matrah ve vergi artırımı, stok beyanı ve kayıtların düzeltilmesi imkanları getirilmekte, belli tutarın altında kalan alacakların tahsilinden vazgeçilmekte ve Varlık Barışı Kanunu kapsamında bildirim ve beyanda bulunmakla birlikte çeşitli nedenlerle Kanunun sağladığı imkanlardan yararlanamayanlara ilave hak tanınmaktadır.

2. Kapsama alınan alacaklar

Çalışma kapsamında; vergiler, vergi cezaları, idari para cezaları, sosyal güvenlik primleri ve idari para cezaları, il özel idarelerinin çeşitli harç ve katılma payı gibi bazı alacakları, belediye vergileri ve tarife ücretleriyle su alacakları, TEDAŞ'ın elektrik alacakları, YURT-KUR'un öğrenim kredisi alacakları, TRT'nin elektrik payı ve bandrol ücretlerinden kaynaklı alacakları, KOSGEB'in desteklerden kaynaklanan alacakları, TOBB'un ve bağlı odalarının oda aidatı alacakları ile OSB'lerin yönetim aidatları ve elektrik, su doğalgaz alacakları yeniden yapılandırılmaktadır.

Vergiler ve gümrük vergileri açısından; 31.07.2010 tarihinden önceki dönemlere ilişkin vergiler, beyana dayanan vergilerde 31.07.2010 tarihine kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergiler ve 2010 yılına ilişkin 31.07.2010 tarihinden önce tahakkuk eden emlak vergisi, çevre temizlik vergisi, motorlu taşıtlar vergisi yeniden yapılandırma kapsamındadır.

Sosyal güvenlik primleri açısından; Haziran 2010 ve önceki aylara ait işveren ve sigortalılara ilişkin sigorta primi, emeklilik keseneği ve kurum karşılığı, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi, isteğe bağlı sigortalılar ve topluluk sigortalılarına ilişkin primler, yaşlılık, emekli aylığı veya malullük aylığı bağlandıktan sonra sigortalı sayılmasını gerektiren nitelikteki kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların aylığından kesilmesi veya kendisince ödenmesi gereken sosyal güvenlik destek primi ve Sosyal Güvenlik Kurumunca takip edilen damga vergisi, özel işlem vergisi, eğitime katkı payı; 30/6/2010 tarihine kadar bitirilmiş özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primi ve 31.7.2010 tarihine kadar işlenen fiillere ilişkin idari para cezaları yeniden yapılandırma kapsamındadır.

Elektrik, su alacakları açısından 31.07.2010 tarihinden önce ödenmesi gerekenler; **TOBB ve bağlı odaların aidatları açısından** hazırlanan tasarının yürürlüğe girmesinden önce ödenmesi gereken aidatlar ve 31.07.2010 tarihi itibarıyla vadesi geldiği halde Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ödenmemiş olan diğer alacaklar da yeniden yapılandırma kapsamındadır.

3. Sağlanan kolaylıklar

Kesinleşmiş kamu alacaklarında; alacak asıllarının tamamının, SGK tarafından uygulanan idari para cezalarının % 50'sinin, alacak aslına bağlı olmayan cezaların % 50'sinin, gecikme faizi, gecikme zammı ve gecikme cezası yerine güncelleme oranı (TEFE/ÜFE) esas alınarak belirlenecek tutarın ödenmesi yeterli olacaktır. Vergi aslına bağlı olarak kesilen cezalar ile para cezalarının % 50'si ve gecikme cezası, gecikme zammı, gecikme faizi gibi fer'i alacakların tahsilinden ise vazgeçilecektir.

İhtilafı kamu alacaklarında; ihtilafın bulunduğu safhaya göre; alacak asıllarının % 50'si veya % 20'si, asla bağlı olmayan cezaların %25'i veya %10'u, gecikme faizi ve gecikme zammı yerine güncelleme oranı

(TEFE/ÜFE) esas alınarak hesaplanacak tutar ödenecektir. Vergi aslına bağlı olarak kesilen vergi cezaları ile gecikme cezası, gecikme zammı, gecikme faizi, faiz gibi fer'i alacaklardan ise vazgeçilecektir.

SGK'nın prim alacak asıllarında ise herhangi bir indirim yapılmayacak, idari para cezalarının % 25'i ile gecikme zammı ve gecikme cezası yerine güncelleme oranı (TEFE/ÜFE) esas alınarak belirlenecek tutar ödenecektir.

İnceleme ve tarhiyat safhasındaki alacaklarda, başlanılmış olan vergi incelemeleri ile takdir, tarh ve tahakkuk işlemlerine devam edilecektir. Bu işlemlerin tamamlanmasından sonra tarh edilen verginin % 50'si, gecikme faizi yerine güncelleme oranı (TEFE/ÜFE) esas alınarak hesaplanacak tutar ödenecek, kalan alacak asılları ve vergi cezaları ile gecikme faizi gibi fer'i alacaklardan ise vazgeçilecektir.

Pişmanlıkla veya kendiliğinden beyanname veren mükelleflerin, tahakkuk eden vergilerin tamamını ve pişmanlık zammı, gecikme faizi yerine güncelleme oranı (TEFE/ÜFE) esas alınarak hesaplanacak tutarı ödemeleri halinde vergi cezalarının, pişmanlık zammının ve gecikme faizinin tahsilinden vazgeçilecektir. Gümrük vergileri için de aynı esaslar öngörülmüştür.

Emlak vergisi bildirimini süresinde vermemiş olan mükelleflere bildirimde bulunma imkanı verilmekte, vergilerin tamamını ve gecikme faizi yerine güncelleme oranı (TEFE/ÜFE) esas alınarak hesaplanacak tutarın ödenmesi şartıyla, bu vergiye bağlı gecikme faizi ve vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilmektedir.

Matrah artırımını imkanı getirilmekte, 2006 ila 2009 yıllarında beyan edilen gelir vergisi, kurumlar vergisi, gelir stopaj vergisi, katma değer vergisi matrahlarının kanunda öngörülen oranlarda artırılması ve belli bir oranda vergi ödenmesi koşuluna bağlı olarak bu vergi türlerinden inceleme ve tarhiyata muhatap olunmaması yönünde düzenleme yapılmaktadır.

2006 ila 2009 yıllarına ilişkin beyan edilen gelir ve kurumlar vergisi matrahları sırasıyla % 30, % 25, % 20 ve % 15 oranında artırılabilecek, artırılan matrahlar üzerinden % 20 oranında vergi ödenecektir. Vergisini tam ve gününde ödeyen mükellefler için vergi oranı % 15 olarak dikkate alınacaktır.

Gelir vergisi mükelleflerinde matrah artırımını

Yıl	Mükellefin kendi beyanına göre matrah artış oranı	Asgari matrah artış tutarı	Beyan edilecek matrah üzerinden ödenecek vergi oranı
2006	% 30	10.000 TL	% 20
2007	% 25	12.000 TL	% 20
2008	% 20	15.000 TL	% 20
2009	% 15	20.000 TL	% 20

Kurumlar vergisi mükelleflerinde matrah artırımını

Yıl	Mükellefin kendi beyanına göre matrah artış oranı	Asgari matrah artış tutarı	Beyan edilecek matrah üzerinden ödenecek vergi oranı
2006	% 30	30.000 TL	% 20
2007	% 25	36.000 TL	% 20
2008	% 20	45.000 TL	% 20
2009	% 15	60.000 TL	% 20

Yıllık beyan edilen gelir stopaj vergisinde vergi artırımını

Yıl	Yıllık beyan edilen gayrisafi ücret tutarı üzerinden artırılabilecek vergi oranı
2006	% 5
2007	% 4
2008	% 3

2009	% 2

4. Katma değer vergisinde vergi artırım

Yıl	Yıllık hesaplanan KDV tutarı üzerinden artırılabacak vergi oranı
2006	% 3,0
2007	% 2,5
2008	% 2,0
2009	% 1,5

Stok beyanı imkanı ile işletmede mevcut olduğu halde kayıtlarda yer almayan malları kayda alma, kayıtlarda mevcut olduğu halde işletmede yer almayan mallar ile kasa mevcutları için düzeltme işlemleri yapma imkanı getirilmektedir. Beyan edilen bu değerler üzerinden belli bir oranda vergi ödenmesi halinde herhangi bir vergi ve ceza uygulanmayacağına ilişkin düzenleme yapılarak işletme kayıtlarının gerçek duruma uygun hale getirilmesi sağlanmaktadır.

Mükelleflerin beyan ettikleri bu değerler üzerinden aşağıdaki tabloda yer alan oranda vergi ödemeleri halinde herhangi bir vergi ve ceza uygulanmayacağına ilişkin düzenleme yapılarak, işletme kayıtlarının gerçek duruma uygun hale getirilmesi sağlanmaktadır.

Fiiil	Hesaplanacak vergi
İşletmede mevcut olduğu halde kayıtlarda yer almayan emtia ve demirbaşın kayda alınması	Genel orana tabi emtia ve demirbaş için % 10, indirimli orana tabi emtia ve demirbaş için tabi olduğu oranın yarısı oranında vergi ödenir.
İşletmede mevcut olduğu halde kayıtlarda yer almayan kıymetli maden ve ziynet eşyasının kayda alınması	Beyan edilen değer için % 2,5'i oranında vergi ödenir.
İşletmede mevcut olmadığı halde kayıtlarda yer alan emtia ve demirbaşın düzeltilmesi	Her türlü vergisel yükümlülüğün yerine getirilmesi gerekmektedir.
Kayıtlarda yer aldığı halde işletmede mevcut olmayan kasa mevcudunun düzeltilmesi	Düzeltilen tutarın % 10'u oranında vergi ödenir.

Yurt dışında bulunan varlıklarını süresi içinde Türkiye'ye getiremeyenler ile süresi içinde sermaye artırımında bulunmayanlara ve tarh edilen vergileri vadesinde ödemeyenlere de Varlık Barışı'ndan yararlanabilmeleri için ilave süre verilmektedir.

4. Yeniden yapılandırılmaya ilişkin ödemeler

Kanundan yararlanmak için; kanunun yürürlüğe girdiği ayı izleyen ikinci ayın sonuna kadar yapılacak yazılı başvuru, açılan davalar varsa bunlardan vazgeçilmesi, yapılandırma sonrası ödemelerin süresinde yapılması ve taksit ödeme süresince cari dönem vergi ve prim ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilmesi yeterli görülmektedir.

Ödemeler peşin yapılabileceği gibi, 36 ayda 18 taksitle de yapılabilecektir. Ayrıca, vergi borçlarının taksitlerinin kredi kartıyla da ödenebilmesi sağlanmaktadır.

5. Yasal süreç

Yukarıda yer alan bilgiler tamamen 15 Kasım 2010 tarihinde yapılan basın açıklamasına ilişkindir. Gerek yeniden yapılandırmaya konu olacakların kapsamının gerek açıklanan rakamların ve indirim oranlarının yasallaşma süreci içerisinde önemli değişikliklere uğraması olasıdır.